

Jacek Kulicki

Opinia prawna na temat możliwości wliczania w koszty działalności gospodarczej amortyzacji samochodu osobowego będącego współwłasnością małżeńską¹

Legal opinion on the admissibility of inclusion into the cost of economic activity of depreciation of a passenger car which is jointly owned by a marriage couple: The opinion addresses the issue of inclusion of passenger car depreciation into revenue earning costs by natural persons conducting a non-agricultural economic activity, where that car is their joint matrimonial property. The author claims that, under the existing legal framework, such a car might be subject to depreciation for taxation purpose, provided that the requirements for inclusion thereof in the category of fixed assets are met. It does not matter whether such property is a joint property of persons married to each other or not. In this respect, the lawmaker does not impose any additional limitations, other than general rules for classification of fixed assets.

Keywords: marriage | natural person | income tax | motor vehicles | property

Słowa kluczowe: małżeństwo | osoba fizyczna | podatek dochodowy | samochody | własność

Ekspert ds. finansów publicznych BAS; jacek.kulicki@sejm.gov.pl.

Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest odpowiedź na następujące pytanie: czy w świetle obowiązujących przepisów osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą może w koszty działalności zaliczyć amortyzację samochodu osobowego, który jest współwłasnością małżonka tej osoby (małżonkowie pozostają we wspólności majątkowej małżeńskiej).

¹ Opinia sporządzona 14 marca 2013 r. na zlecenie Klubu Poselskiego Sojuszu Lewicy Demokratycznej; BAS-WASiGPU-406/13.

Akty prawne regulujące zagadnienie objęte opinią prawną

Zagadnienie objęte opinią regulowane jest w ustawie z 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 361, ze zm.; dalej: u.p.d.f.).

Analiza obowiązującego stanu prawnego

Zgodnie z art. 22a ust. 1 u.p.d.f. amortyzacji dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych podlegają m.in. środki transportu, stanowiące własność lub współwłasność podatnika, nabyte lub wytworzone we własnym zakresie, kompletne i zdatne do użytku w dniu przyjęcia do używania, o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, wykorzystywane przez podatnika na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Amortyzacji podlegają też składniki majątku oddane do używania na podstawie umowy najmu lub dzierżawy. W przypadku składników majątku będących przedmiotem umowy leasingu odpisów amortyzacyjnych dokonuje – w zależności od rodzaju leasingu – leasingodawca (oddający przedmiot leasingu w używanie innemu podmiotowi) lub leasingobiorca (korzystający z oddanego mu w używanie przedmiotu leasingu), (art. 22a ust. 1 *in fine* i ust. 2 pkt 3 u.p.d.f.).

O zakwalifikowaniu składnika majątku, w tym przypadku środka transportu, do środków trwałych w rozumieniu ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przesądza:

- jego status prawny. Amortyzacji podlegają jedynie składniki majątku stanowiące własność lub współwłasność podatnika lub oddane przez niego innemu podmiotowi na podstawie umów najmu albo dzierżawy (art. 22a ust. 1 *in fine* u.p.d.f.). Amortyzacji podlegają również składniki będące przedmiotem umów leasingu; w tym przypadku o tym, czy amortyzacji dokonuje leasingodawca (oddający przedmiot umowy do użytkowania), czy leasingobiorca (korzystający z przedmiotu umowy), decyduje rodzaj leasingu i postanowienia art. 23a–23l u.p.d.f.),
- kompletność i zdatność do używania składnika majątku w dniu przekazania go do używania (por. art. 22a ust. 1 *in principio* u.p.d.f.),
- przewidywany przez podatnika okres używania składnika majątku. Musi on być dłuższy niż rok (por. art. 22a ust. 1 *in fine* u.p.d.f.),
- wykorzystywanie składnika majątku na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Ten warunek wynika wprost z art. 22 ust. 1 *in fine*, a pośrednio z ogólnej dyspozycji art. 22 ust. 1 u.p.d.f., który stanowi, że kosztami uzyskania przychodów dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wy-

jątkiem kosztów wymienionych w art. 23 u.p.d.f. (wyłączonych z możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów ze względu na wyłączenie ustawowe).

Samochód osobowy zaliczany jest, zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych², do środków transportowych (grupa 7, podgrupa 74, rodzaj 741). Samochód taki może więc podlegać amortyzacji do celów podatkowych, o ile zostaną spełnione przesłanki zaliczenia go do środków trwałych. Z treści art. 22a ust. 1 u.p.d.f. wynika, że amortyzacji podlegają środki transportu stanowiące własność lub współwłasność podatnika. Nie istotne jest, czy mamy do czynienia ze współwłasnością majątkową małżonków (małżeńską), czy też osób niepozostających w związku małżeńskim (niemałżeńską). Ustawodawca nie wprowadza w tym wypadku żadnych dodatkowych ograniczeń. Istotne, aby samochód ten wykorzystywany był na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej, był kompletny i zdalny do użytku w dniu przyjęcia go do używania dla celów prowadzonej działalności gospodarczej. Określenie rodzaju współwłasności (małżeńskiej lub innej) ma znaczenie dla celów ustalenia wartości początkowej środka trwałego. Zgodnie z art. 22g ust. 11 u.p.d.f., jeżeli składnik majątku stanowi współwłasność podatnika, to wartość początkową tego składnika ustala się w takiej proporcji jego wartości, w jakiej pozostaje udział podatnika we współwłasności tego składnika majątku. Zasada ta nie ma jednak zastosowania do składników stanowiących współwłasność majątkową małżonków, chyba że małżonkowie wykorzystują składnik majątku w działalności gospodarczej prowadzonej odrębnie. Wówczas wartość początkową takiego składnika majątku, w tym wypadku samochodu osobowego, ustala się według zasady przewidzianej dla składników majątku stanowiących współwłasność majątkową niemałżeńską.

Warunkiem koniecznym wliczenia w ciężar kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych jest ujęcie środka trwałego w ewidencji środków trwałych, co wynika z art. 22n ust. 6 u.p.d.f. oraz art. 22h ust. 1 pkt 4 u.p.d.f. Pierwszy z przywołanych przepisów stanowi, że w razie braku ewidencji środków trwałych dokonywane przez podatnika odpisy amortyzacyjne nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Natomiast zgodnie z art. 22h ust. 1 pkt 4 u.p.d.f., gdy środek trwały nie był objęty ewidencją, odpisy amortyzacyjne mogą być dokonywane począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym środek trwały został wprowadzony do ewidencji środków trwałych.

O zaliczeniu składnika majątku do środków trwałych decyduje sam podatnik, który obowiązany jest w tym zakresie uwzględnić postanowienia art. 22a–22o u.p.d.f. Żaden przepis ustawy o podatku dochodowym od osób

² Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 grudnia 2010 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych, Dz.U. nr 242, poz. 1622.

fizycznych nie ogranicza możliwości dokonywania odpisów amortyzacyjnych od samochodu osobowego stanowiącego współwłasność majątkową małżonków. Warunkiem dokonywania odpisów amortyzacyjnych od takiego samochodu i zaliczenia ich w ciężar kosztów uzyskania przychodów jest w pierwszej kolejności wykorzystywanie go na cele prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej (przekazanie go na cele związane z prowadzoną działalnością gospodarczą), co powinno znaleźć odzwierciedlenie w ujęciu samochodu w ewidencji środków trwałych.

Przy dokonywaniu odpisów amortyzacyjnych od samochodu osobowego należy pamiętać m.in. o ograniczeniu wynikającym z art. 23 ust. 1 pkt 4 u.p.d.f. W przepisie tym ustawodawca wyłącza z kosztów uzyskania przychodów odpisy z tytułu zużycia samochodu osobowego, dokonane według zasad określonych w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 22a–22o), w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej równowartość 20 000 euro przeliczonej na złote według kursu średniego euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia przekazania samochodu do używania. Jeżeli więc wartość początkowa samochodu osobowego, stanowiąca podstawę dokonywania odpisów amortyzacyjnych (por. art. 22g i 22h u.p.d.f.) nie przekracza równowartości w złotych 20 000 euro, wówczas kosztem uzyskania przychodów będzie kwota amortyzacji liczona od wartości początkowej samochodu osobowego z dnia oddania go do używania dla celów działalności gospodarczej. Jeżeli jednak wartość początkowa samochodu osobowego będzie przekraczać równowartość w złotych 20 000 euro, wówczas w ciężar kosztów uzyskania przychodów dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych będzie można wliczyć odpisy amortyzacyjne liczone tylko od równowartości w złotych 20 000 euro.

Podatnik włączający samochód osobowy do środków trwałych i dokonujący od niego odpisów amortyzacyjnych zaliczanych w ciężar kosztów uzyskania przychodów powinien pamiętać również o dyspozycji art. 14 ust. 2 pkt 1 u.p.d.f., który do przychodów z działalności gospodarczej zalicza przychody z odpłatnego zbycia wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą oraz przy prowadzeniu działów specjalnych produkcji rolnej składników majątku zaliczonych do środków trwałych (por. art. 14 ust. 2 pkt 1 lit. a u.p.d.f.). Do składników takich nie ma zastosowania dyspozycja art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d u.p.d.f., który za źródło przychodów dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych uznaje odpłatne zbycie innych rzeczy niż nieruchomości, jeżeli zbycie to nastąpiło przed upływem pół roku, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło ich nabycie. Zasada ta nie ma zastosowania do składników majątku podatnika wykorzystywanych dla celów działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej. W takim przypadku odpłatne zbycie rzeczy ruchomej (tu: samochodu osobowego) będzie uznawane za dokonane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, a przychód

z tego tytułu za przychód z działalności gospodarczej. Zasada ta będzie miała zastosowanie również wówczas, gdy składnik majątku przed zbyciem został wycofany z działalności gospodarczej; dopiero po upływie sześciu lat, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym składnik majątku został wycofany z działalności gospodarczej, odpłatne zbycie tego składnika nie będzie stanowiło przychodu z działalności gospodarczej.